

Smernice za razvojnu saradnju po zemljama za Republiku Srbiju

Septembar 2024.

1. Ciljevi razvojne saradnje sa Srbijom

Srbija je kontinentalna zemlja koja se nalazi na Balkanskom poluostrvu i ima najveći broj stanovnika među zemljama Zapadnog Balkana (oko 6.700.000 ljudi), te igra ključnu ulogu u stabilnosti regiona. Tokom 90-ih godina iskusila je ratove u bivšoj Jugoslaviji, kao i NATO bombardovanje, ali je nakon pada Miloševićevog režima 2000. godine započela proces demokratizacije, u okviru kojeg se usmerila ka članstvu u EU. Pregovori o pristupanju traju od 2014. godine.

Kada je reč o ekonomiji, zahvaljujući dobroj makroekonomskoj politici, Srbija je privukla visok nivo stranih direktnih investicija, dok je poslednjih godina ostvarila rast BDP-a od 3-4% godišnje. U Srbiji se beleži i kontinuirani rast realnih zarada, kao bruto nacionalnog dohotka po glavi stanovnika, gde je u 2023. godini premašio 10.000 američkih dolara. U isto vreme se od Srbije očekuje da sprovede strukturne reforme, kako bi izbegla tzv. "zamku srednjeg dohotka".

Konkretno, u cilju pristupanja EU, Srbija se suočava sa političkim izazovima poput daljeg jačanja demokratije, vladavine prava i regionalne saradnje sa zemljama Zapadnog Balkana, kao i sa ekonomskim pitanjima poput daljeg unapređenja poslovnog okruženja, dekarbonizacije i jačanja energetske bezbednosti, i sprovođenja ekoloških mera (smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva, realizacija "zelene tranzicije"). Na društvenom planu, ključni izazovi su unapređenje zdravstvenog i obrazovnog sistema, promovisanje rodne ravnopravnosti i društvene inkluzije ugroženih.

Pored toga, uoči održavanja međunarodne izložbe EXPO 2027 u Beogradu, prioritetne politike uključuju regionalni razvoj, dodatno unapređenje društvene infrastrukture, kao i podsticanje inovacija u sektorima poput IT-a i biotehnologije. Kada je reč o izgradnji mira, ne može se reći da je proces pomirenja sa susednim državama nakon ratova u bivšoj Jugoslaviji dovoljno napredovao, te jačanje regionalne saradnje i dalje predstavlja prioritet.

Japan je, na osnovu "Inicijative za saradnju sa Zapadnim Balkanom" koju je objavio tadašnji premijer Abe tokom posete Beogradu u 2018. godini, odredila dva stuba razvojne saradnje sa Srbijom usmerene ka njenom članstvu u EU, a to su ekonomske reforme i unapređenje regionalne saradnje. U poslednje vreme, u kontekstu trenda „nearshoringa“ (premeštanja proizvodnje bliže evropskom tržištu), povećano je prisustvo japanskih kompanija u Srbiji, a sa stanovišta unapređenja saradnje, novi uključuje promovisanje javno-privatnog partnerstva i saradnje između Japan i EU.

Japan je do sada, zahvaljujući pozitivnom stavu prema japanskoj pomoći i tradicionalno prijateljskim osećanjima prema Japanu, gradio dobre odnose sa Srbijom. Na osnovu pomenute inicijative i vodeći računa o odnosima dveju zemalja zasnovanim na poverenju, Japan namerava da kroz dalju podršku i Srbije ka članstvu u EU doprinese stabilnosti Zapadnog Balkana, a time i stabilnosti cele Evrope, stavljajući akcenat na podršku ulaska japanskih kompanija na srpsko tržište.

2. Osnovni cilj Zvanične razvojne pomoći (ODA) Japana: Pomoć unapređenju visokokvalitetnog ekonomskog razvoja

Japan će podržati održivi ekonomski razvoj Srbije i njene napore u procesu pridruživanja EU, sa fokusom na razvoj privatnog sektora, kao i na oblasti zaštite životne sredine i energetike, u kojima može iskoristiti svoje napredno znanje i tehnologiju. Takođe, u prevazilaženju zajedničkih izazova u regionu, Japan će pružiti podršku sa stanovišta promovisanja regionalne saradnje, kako bi se doprinelo stabilnosti i pomirenju među etničkim zajednicama.

3. Prioritetne oblasti (srednjoročni ciljevi)

(1) Razvoj privatnog sektora

U cilju ekonomskog rasta Srbije, Japan planira da pruži podršku koristeći naše znanje i tehnologiju u oblastima inovacija, nauke i tehnologije, s posebnim fokusom na razvoj malih i srednjih preduzeća, turizam i startapove. Kada je reč o oblasti turizma, pomoć se pruža u okviru jednog od ciljeva „Inicijative za saradnju sa Zapadnim Balkanom“, odnosno unapređenjem regionalne saradnje.

(2) Zaštita životne sredine

Kako bi Srbija ispunila razne standarde EU u oblasti zaštite životne sredine, Japan će pružiti podršku koristeći znanje i tehnologije u smanjenju zavisnosti od fosilnih goriva, realizaciji „zelene tranzicije“, upravljanju otpadom, obnovljivom izvoru energije, energetske efikasnosti, kao i ublažavanju posledica klimatskih promena, zaštitu od prirodnih nepogoda kroz očuvanje i obnovu ekosistema.

(3) Unapređenje javnih usluga

Japan će podržati napore Srbije da smanji razlike u kvalitetu pružanja društveno-ekonomskih usluga između urbanih i ruralnih sredina. Konkretno, pomoć će se pružati s naglaskom na oblasti zdravstva i obrazovanja, pri čemu će se prioritet dati programima koji direktno doprinose poboljšanju položaja socijalno ugroženih osoba, uključujući žene, decu i osobe sa invaliditetom.

4. Napomene

(1) Zbog strateškog i efikasnog upravljanja sredstvima Zvanične razvojne pomoći (ODA), prilikom formiranja projekata razmatraće se mogućnosti javno-privatnog partnerstva sa japanskim kompanijama prisutnim u Srbiji, kao i integracija različitih razvojnih šema i mehanizama u jedinstvene programe.

(2) Uzimajući u obzir političke trendove jačanja demokratije i vladavine prava u okviru pristupnih pregovora, kao i brojne regulative EU koje bi mogle uticati na Srbiju, jačaće se koordinacija naših projekata sa reformama koje Srbija sprovodi u cilju pristupanja EU. Takođe, u okviru proširenja saradnje Japan–EU sa trećim zemljama, tražiće se i mogućnosti koordinacije između Japana i EU (Japana i zemalja članica EU) u konkretnoj meri za pomoć Srbiji.

Prilog: Plan razvoja aktivnosti za Republiku Srbiju.